

บทที่ 5

สรุปผลอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักเรียนนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำแนกตามอายุ อาชีพ และระดับการศึกษาของนักศึกษาที่แตกต่างกันและเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการจัดกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2556 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 322 คน โดยการสุ่มแบบอย่างง่าย ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยอภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามลำดับดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ความพึงพอใจของนักศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สรุปผลได้ดังนี้

1. ระดับความพึงพอใจของนักศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าความพึงพอใจของนักศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามหลักการบูรณาการการเรียนรู้และวิถีชีวิตมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาหลักความเสมอภาคทางการศึกษา หลักการพัฒนาตนเองและพึ่งตนเองตามลำดับและหลักความสอดคล้องกับปัญหาความต้องการและความถนัดของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

1.1 ด้านหลักความเสมอภาคทางการศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การจัดให้มีหลักสูตรที่หลากหลายและน่าสนใจ สามารถตอบสนองความต้องการของสภาพชุมชนของผู้เรียนได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

1.2 ด้านหลักการพัฒนาตนเองและพึ่งตนเองโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า จัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความตระหนักในการประกอบสัมมาอาชีพที่สุจริตและพึ่งตนเองได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

1.3 ด้านหลักการบูรณาการการเรียนรู้และวิถีชีวิตโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่บูรณาการใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

1.4 ด้านหลักความสอดคล้องกับปัญหาความต้องการและความถนัดของผู้เรียน โดยรวม อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า จัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการและความสามารถของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

1.5 ด้านหลักการเรียนรู้ร่วมกันและการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยรวม อยู่ในระดับ มากเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างกัลยาณมิตร รู้จัก การเอื้ออาทร การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการร่วมมือร่วมใจการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ การ เรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

2. การเปรียบเทียบความพึงพอใจของของนักศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่านักศึกษาที่มีอายุ 26 ถึง 35 ปี และนักศึกษาที่มีอายุ 16– 25 ปี มีระดับความพึงพอใจสูงกว่า นักศึกษาที่มีอายุ 36 ถึง 50 ปี นักศึกษาที่มีอาชีพเกษตรกร มีระดับความพึงพอใจสูงกว่านักศึกษา ที่มีอาชีพค้าขาย และนักศึกษาที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มีระดับความพึงพอใจสูงกว่านักศึกษา ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย พบว่า

3.1 หลักความเสมอภาคทางการศึกษาควรมีการนำความรู้ใหม่ๆเกี่ยวกับการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมาประชาสัมพันธ์อยู่เสมอควรมีการกำหนดหลักสูตรหรือ โครงสร้างหลักสูตรที่ชัดเจนและหลากหลายหน่วยงานต้นสังกัดควรให้การสนับสนุนและช่วยเหลือ ควรมีครูผู้สอนหรือวิทยากรที่เชี่ยวชาญที่เพียงพอ

3.2 หลักการพัฒนาตนเองและพึ่งตนเองควรสร้างหรือปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ให้มากขึ้น ควรมีการจัดหาสื่อที่ทันสมัยและเพียงพอควรมีการส่งเสริมพัฒนาการแสวงหาความรู้ ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องควรมีการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

3.3 หลักการบูรณาการการเรียนรู้และวิถี ข้อเสนอแนะมีดังนี้ ควรส่งเสริมให้นำ วิทยากรหลากหลายสาขามาให้ความรู้สำรวจความต้องการของชุมชนสังคมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ กระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่มาปรับใช้ในชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพได้จริงควรส่งเสริม ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

3.4 หลักความสอดคล้องกับปัญหาความต้องการและความถนัดของผู้เรียน ข้อเสนอแนะมีดังนี้ ควรมีการศึกษาผู้เรียนรายบุคคลอย่างต่อเนื่องควรมีการส่งเสริมและกระตุ้นให้ ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพของตนตามความถนัดและสนใจควรมีการวัดและประเมินให้สอดคล้องกับ สภาพความเป็นจริง

ด้านกิจการนิสิต ด้านบริการอนามัย และด้านสื่อการศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนิสิตทั้ง 5 ด้าน จำแนกตามเพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษาและสาขาวิชา ผลการวิจัย พบว่า นิสิตมีความพึงพอใจต่องานบริการการศึกษาของคณะพลศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความพึงพอใจในระดับมาก คือ ด้านบริการวิชาการ และด้านสื่อการศึกษา นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง นิสิตคณะพลศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน มีความพึงพอใจโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนนิสิตคณะพลศึกษาที่มีชั้นปีที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Karen. *et al.* (1998 : 1596-1564) ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักศึกษาเมื่อได้รับคำแนะนำด้านวิชาการจากอาจารย์ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจการแนะนำของอาจารย์สูง คือเห็นด้วยที่สุด ร้อยละ 2 โดยนักศึกษazole่าประสบการณ์การให้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้กับนักศึกษาช่วยกำหนดตารางการเรียนรวมทั้งมีส่วนสำคัญต่อการวางแผนการเรียนและผลการลงทะเบียนวิชาต่าง ๆ ในแต่ละภาคการศึกษาเสนอว่า ผลการศึกษาสะท้อนให้คำแนะนำของอาจารย์ ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาสามารถนำตัวบ่งชี้ความพึงพอใจของนักศึกษาเป็นเครื่องมือในประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถาบันด้าน อื่น ๆ ซึ่งรวมถึงการเรียนการสอนในชั้นเรียนด้วย

2. การเปรียบเทียบความพึงพอใจของของนักศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำแนกตามอายุ อาชีพและระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐาน ซึ่งเมื่อพิจารณาผลการวิจัยที่ได้ อาจเนื่องมาจาก ระดับอายุของนักศึกษายอยู่ในช่วงอายุที่แตกต่างกันทำให้ทัศนคติและระดับความคิดเห็นจึงแตกต่างกันส่วนอาชีพของนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นอาชีพรับจ้างซึ่งอยู่ในระบบแรงงานการผลิตทำงานตามคำสั่ง มีหน้าที่รับผิดชอบน้อย ซึ่งแตกต่างจากอาชีพเกษตรกรและค้าขายที่จำเป็นต้องมีระบบการวางแผนการทำงานทุกขั้นตอนรวมถึงมีความรับผิดชอบทุกกระบวนการทำงานจึงส่งผลให้ทัศนคติและระดับความคิดเห็นจึงแตกต่างกัน รวมถึงระดับการศึกษาที่แตกต่างกันย่อมส่งผลให้ระดับความพึงพอใจแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัย ฉัฐรัส หูเต็ม ภิเชก จันท์เอี่ยม และ อรสา โกศลานันท์กุล (2553 : 52-54) ได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดบริการการศึกษาในเรือนจำเขตจังหวัดปทุมธานี ทั้งหมด 4 ด้าน คือ ด้านสื่อประกอบการเรียนด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านครูผู้สอน และด้านการวัดผลและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่เรียนในระดับชั้นที่ต่างกัน โดยภาพรวมมีความพึงพอใจต่อการจัดบริการการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันต์ ชิตะปุระ (2552 : 51-52) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการสอนของครูศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมืองชลบุรี และเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาจำแนกตามเพศ และอายุ ผลการวิจัยพบว่า 1. นักศึกษา มีความพึงพอใจต่อการสอนของครู 8 ขั้นตอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

มีความพึงพอใจในระดับมาก ทุกด้าน โดยขั้นตอนที่นักศึกษามีความพึงพอใจลำดับที่ 1 คือ ขั้นตอนที่ 7 สืบสานรายคน รองลงมาคือ ขั้นตอนที่ 8 สรุปผล กศน. และขั้นตอนที่ 6 มากมีวิชาการ ตามลำดับ ส่วนขั้นตอนที่นักศึกษามีความพึงพอใจลำดับสุดท้ายคือขั้นตอนที่ 3 ด้านรายบุคคล 2. ผลการวิเคราะห์ห้ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของความพึงพอใจของนักศึกษากการศึกษานอกโรงเรียนที่มีต่อการสอนของครู 8 ขั้นตอน จำแนกตามเพศ และอายุ พบว่า ความพึงพอใจในภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ สมมุติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จรรยา จิรชีวะ (2549 : 58) ได้ศึกษาความพึงพอใจและเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษากการศึกษานอกโรงเรียนที่มีต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดลำปาง พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากและนักศึกษาต่างสถานศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ผลจากการวิจัย ที่ได้ตามหลัก 5 ประการ คือ หลักความเสมอภาคทางการศึกษา หลักการพัฒนาตนเองและพึ่งตนเอง หลักการบูรณาการการเรียนรู้และวิถีชีวิต หลักความสอดคล้องกับปัญหาความต้องการและความถนัดของผู้เรียน และหลักการเรียนรู้ร่วมกันและการมีส่วนร่วมของชุมชน เมื่อพิจารณาข้อเสนอแนะที่ได้จาเนื่องจาก การจัดกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยนั้นควรต้องมีการนำความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับกศน.มาประชาสัมพันธ์อยู่เสมอ ควรมีการกำหนดหลักสูตรหรือโครงสร้างหลักสูตรที่ชัดเจนและหลากหลาย หน่วยงานต้นสังกัดควรให้การสนับสนุนและช่วยเหลือ ควรมีครูผู้สอนหรือวิทยากรที่เชี่ยวชาญที่เพียงพอควรสร้างหรือปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้มากขึ้น ควรมีการจัดหาสื่อที่ทันสมัยแลเพียงพอ ควรมีการส่งเสริมพัฒนาการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ควรมีการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ควรสร้างหรือปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้มากขึ้น ควรมีการจัดหาสื่อที่ทันสมัยแลเพียงพอ ควรมีการส่งเสริมพัฒนาการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ควรมีการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้นำวิทยากรหลากหลายสาขามาให้ความรู้ สสำรวจความต้องการของชุมชนสังคมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ กระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่มาปรับใช้ในชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพได้จริง ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ควรมีการศึกษาผู้เรียนรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง ควรมีการส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพของตนตามความถนัดและสนใจ ควรมีการวัดและประเมินให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ควรมีการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ให้ผู้เรียนได้มีกิจกรรมร่วมกัน ควรมีส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ร่วมกันคิดวิธีการสอนและหลักสูตรและสาระวิชาที่ต้องการได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันต์ ชิตะปุระ (2552 : 53-54) ได้ศึกษาข้อเสนอแนะของนักศึกษาต่อการสอนของครู ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมืองชลบุรี 8 ขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า ครูควรมีการ

ติดตามให้ความช่วยเหลือ เช่น การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล ควรมีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกันและนักศึกษากับครู โดยเฉพาะในช่วงปิดภาคเรียน เช่น ประเพณีรับน้อง เพื่อสร้างความสัมพันธ์ให้เหนียวแน่นยิ่งขึ้น ควรเพิ่มชั่วโมงพิเศษ โดยเชิญผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญในเนื้อหาที่ยากมาสอน ควรมีการปรับกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของนักศึกษา และควรมีการจัดหาสื่อต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น เพื่อความสะดวกต่อการศึกษาค้นคว้า เช่น อินเทอร์เน็ตเพื่อการค้นคว้า สื่อวีซีดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hickman. (2000 : 415) ที่ครูผู้สอนต้องมีการวางแผนการสอน เพื่อให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียน มีข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของผู้เรียนและความก้าวหน้าของผู้เรียน มีการจัดการเกี่ยวกับเวลา สถานที่ เอกสาร สื่อ อุปกรณ์ในการสอนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการรักษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในชั้นเรียนให้มุ่งการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งข้อเสนอแนะเป็น 2 ส่วนดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอน เพื่อนำไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการกระบวนการจัดการเรียนรู้ต่อไป ตลอดจนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนยิ่งขึ้น ดังนั้น

1.1 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีระดับความพึงพอใจค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุด ควรคำนึงการจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยยึดหลักความสอดคล้องกับปัญหาความต้องการและความถนัดของผู้เรียน

1.2 ครูผู้สอนควรคำนึงถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดสาระการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

1.3 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ครูผู้สอนควรจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการในการวัดผลประเมินผลของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในระดับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานและการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนั้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

- 2.1 ความสำเร็จของนักศึกษาและระบบการศึกษา
2.2 ความสำเร็จของศูนย์การเรียนรู้ทางวิชาการของนักศึกษาและระบบ
และการศึกษาตามอรรถศาสตร์ ตามความพึงพอใจของนักศึกษาและระบบการศึกษาตาม
2.3 ความสำเร็จระหว่างผู้สมัครระหว่างการศึกษาและการศึกษาตามอรรถศาสตร์
การดำเนินการเรียนการสอนของนักศึกษาและระบบการศึกษาตามอรรถศาสตร์